

Richtlijnen voor zonnepanelen bij monumenten en binnen beschermde stads- of dorpsgezichten.

Dit document bevat richtlijnen voor het plaatsen van zonnepanelen en zonneboilers op daken van gemeentelijk monumenten, rijksmonumenten en panden binnen de beschermde stads- of dorpsgezichten van Woerden en Oudewater.

Deze richtlijnen dienen mede als kader voor de commissie Ruimtelijke kwaliteit & Erfgoed bij de advisering op vergunningaanvragen voor zonnepanelen én zonnecollectoren in- aan- op- of bij monumenten en binnen beschermde gezichten.

Dit document moet beschouwd worden als een beleidsdocument en als bouwsteen voor de nota Omgevingskwaliteit in het kader van de Omgevingswet en het Omgevingsplan.

Totstandkoming

Deze richtlijnen zijn gebaseerd op de richtlijnen van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed voor het plaatsen van zonnepanelen op rijksmonumenten alsook de richtlijnen van de RCE voor PV-systemen in rijksbeschermd stads- en dorpsgezichten. Verder is in de totstandkoming van dit document gekeken naar de aanpak van andere gemeenten. Deze richtlijnen gelden voor zowel de gemeente Woerden (met beschermd dorpsgezicht Kamerik) als de gemeente Oudewater (met beschermd stadgezicht).

Werkwijze

De gemeente maakt het plaatsen van zonnepanelen op gebouwd erfgoed en in beschermde gezichten graag breed mogelijk. Hiervoor gelden echter wel regels. Ook is er bijna altijd een omgevingsvergunning nodig. De toetsing van zonnepanelen in, aan, op of bij een monument is **altijd maatwerk**.

De gemeente en de adviescommissie beoordelen per aanvraag in hoeverre de cultuurhistorische waarden van het monument en/of de omgeving worden aangetast.

In uitzonderlijke gevallen kan de gemeente gemotiveerd afwijken van het advies van de commissie.

Richtlijnen

Eerste uitgangspunt is dat het altijd de voorkeur geniet de panelen zo te plaatsen dat deze niet of nauwelijks zichtbaar zijn vanaf openbaar toegankelijk gebied. Als dit niet mogelijk is, kan er bij een zorgvuldig ontwerp nog steeds positief geadviseerd worden op het plaatsen van zonnepanelen.

Onder 'openbaar toegankelijk gebied' moet dus ook verstaan worden bijvoorbeeld een openbaar park of openbaar vaarwater. Zorgvuldigheid heeft te maken met positie, groepering, grootte en kleur.

Vergunningplicht

- Het plaatsen van zonnepanelen op rijksmonumenten, gemeentelijk monumenten en in beschermde dorpsgezichten is bijna altijd vergunningplichtig (check: www.omgevingsloket.nl);

- Vergunningvrij zijn panelen op een schuin dakvlak dat naar de achterzijde is gericht, wanneer het geen monument betreft en niet zichtbaar is vanaf openbaar toegankelijk gebied. Verder geldt: gelijke helling aan het dakvlak en in- of direct op het dakvlak gemonteerd en de omvormer of waterbuffer binnenshuis;

- Verder zijn vergunningvrij panelen op een plat dak niet zichtbaar vanaf openbaar toegankelijk gebied, mits de afstand tot de zijkanten van het dak ten minste gelijk is aan de hoogte van collector of paneel;

- De gemeente baseert haar besluit op het advies van de Commissie Ruimtelijke kwaliteit & Erfgoed.

Algemene regels

- Het plaatsen van panelen uit het zicht vanaf openbaar toegankelijk gebied heeft de voorkeur, eventueel uit het zicht op de grond geplaatst of op een ondergeschikt bijgebouw.

- Zonnepanelen in het zicht kan alleen wanneer redelijkerwijs het plaatsen van zonnepanelen uit het zicht niet mogelijk is.

- De bestaande dakconstructie en -bedekking van monumenten mag alleen gewijzigd worden wanneer dat technisch noodzakelijk is en deze vanuit het oogpunt van monumentenzorg zonder betekenis is.

- De panelen worden tegen elkaar geplaatst in een rustige en regelmatig geordende vorm, zoals een rechthoek of vierkant. Ze worden ook allemaal in dezelfde horizontale- of verticale stand geplaatst.

- De panelen worden minimaal twee pannen vrij van de nok, zijgevels en hoeken geplaatst, en bij dwarskappen aan de straat tenminste 1 m uit de voorkant blijven.

- De kleur van de zonnepanelen op een schuin dak is 'full-black' of zoveel mogelijk identiek aan de kleur van het dak, zonder opvallende patronen of randen.

- Als het pand in een blok of rij staat met allemaal woningen die heel veel op elkaar lijken, dan dienen alle zonnepanelen op dezelfde manier en in dezelfde kleur geplaatst te worden. Alle eigenaren volgen de manier en kleur van degene die als eerste zonnepanelen (met vergunning) als trendsetter plaatste.

- Panelen gemonteerd aan gevels of andere muren zijn slechts in uitzonderlijke situaties toegestaan. Dat geldt ook voor de zogenaamde 'indak-systemen'.

Andere overwegingen

Omdat het onderstaande indirect o.a. qua aantal panelen van invloed is op de ruimtelijke kwaliteit neemt de commissie bij het toetsen van het plan verder het volgende in overweging:

- Zijn er voldoende energiebesparende maatregelen genomen in relatie tot het aantal zonnepanelen?
- Indien van toepassing: is er rekening gehouden met cultuurhistorische waarderings van het beschermde gebied (en de daarbinnen gelegen kwaliteitsklassen A, B en C)?
- Betreft het een dak op een prominente plek? Of ligt het dak wel in het zicht maar op een plek met minder cultuurhistorische waarde? Bij het laatste is er meer ruimte voor het plaatsen van zonnepanelen.
- Is er sprake van een zorgvuldig ontworpen plan waarbij geen sprake is van onevenredige visuele verstoring van het monument en/of de (historische) omgeving.
- Is rekening gehouden met de reversibiliteit van de plaatsing?
- Is er voldoende aangetoond dat het dak constructief geschikt is voor de plaatsing van zonnepanelen?
- Is er bij een rieten dak voldoende aangetoond dat de panelen veilig kunnen worden aangebracht? En wordt er voldoende rekening gehouden met een potentieel brandrisico? (Scope 12-keuring).
- Moet er op deze locatie rekening gehouden worden met de 'vijfde gevel'? Met andere woorden, zijn er kwaliteiten aanwezig in het dakenlandschap die aangetast worden door de panelen?
- Indien van toepassing: hoe verhoudt het legplan zich tot de wijze waarop op omringende, vergelijkbare dakvlakken de panelen zijn toegepast? Is er sprake van een 'trendsetter'?
- Is het voorgestelde aantal panelen evenredig aan het te verwachten 'normale' gebruik? Is een berekening gewenst van het benodigd aantal panelen?

Tot slot

Wanneer het redelijkerwijs niet mogelijk is om op een passende manier zonnepanelen aan te brengen, kan altijd gekozen worden voor inkoop van 'groene stroom' of deelname aan een collectief initiatief.